

Nermina Mehmedović - Završni magistarski rad

Fakultet/Akademija	FILOZOFSKI FAKULTET
Tip Rada	Završni magistarski rad
Kandidat, zvanje	Nermina Mehmedović
Naziv Teme	Razvoj trgovine i zanatstva u Tuzli u zadnjim decenijama Osmanske uprave (1850-1878)
Rezime/Abstract	<p>U historiji Tuzle osmanski period zauzima značajno mjesto. Tako je uloga i važnost Donje Tuzle posebno došla do izražaja u drugoj polovini XIX stoljeća, kada je Donja Tuzla postala sjedište Zvorničkog sandžaka. Naime, to je period kada Tuzla postaje značajan administrativno-upravni, privredni i kulturni centar sa oko pet hiljada stanovnika. Tada je došlo do značajnijeg privrednog razvoja u svim oblastima u čemu je značajan doprinos dao razvoj infrastrukture kao i putno povezivanje Tuzle sa značajnim mjestima u okruženju. Stanovništvo se uglavnom bavilo poljoprivredom, zanatstvom i trgovinom, a značajan izvor prihoda ostvarivan je i od proizvodnje soli. Od poljoprivrednih proizvoda najviše se uzgajala pšenica, ječam i zob, a od zanata su bili prisutni kovački, zidarski, tesarski, zlatarski, klesarski, samardžijski kao i drugi zanati koji su danas izumrli. Poljoprivredni i zanatski proizvodi su osim domaćem tržištu bili namjenjeni i za izvoz što je imalo uticaja na veći privredni razvoj kako Bosanskog ejaleta, tako i Tuzle. U pogledu obrazovanja i kulture učinjeni su u ovom periodu značajni pomaci. Tako je reformom školstva povećan broj škola za sve konfesije te je poboljšana kvaliteta nastave. Došlo je i do otvaranja svjetovnih škola koje su pohađali učenici svih vjeroispovjedi. Pored toga, značajnom privrednom i kulturnom uzdizanju Donje Tuzle, u drugoj polovini XIX stoljeća, doprinijela je i izgradnja puteva prema Brčkom, Zvorniku i Sarajevu. Time je Donja Tuzla povezana sa značajnim centrima u Bosanskom ejaletu, a i preko tih puteva dobila je izlaz prema evropskim centrima preko kojih se odvijala trgovina. Zahvaljujući uticaju trgovine i privrede na prostoru Tuzle došlo je do razvoja i kulturnih aktivnosti. Trgovci se javljaju kao osnivači čitaonica i pjevačkih društava. Možemo reći da je Tuzla u posljednjim decenijama Osmanske uprave u Bosni doživjela značajan napredak u svom razvoju, zahvaljujući prije svega činjenici da je bila sjedište sandžaka, što će predstavljati važnu osnovu za još brži i veći razvoj koji je uslijedio u narednom periodu. Također treba istaći da, na kraju Osmanske vladavine, etnička struktura nije odudarala od ostalih krajeva pokrajine. Muslimani su činili tri četvrtine stanovništva, pravoslavci jednu petinu dok je sve ostalo stanovništvo dostizalo jedva pet procenata. Rad ima pet poglavlja, šesto čini zaključak i na kraju izvori i literatura. Uvod sadrži obrazloženje teme, kao i metodologiju rada. Drugo poglavlje donosi prilike u Bosanskom ejaletu sredinom 19. stoljeća, a koje se odnosi na reforme sultana Mahmuda II i period Tanzimatskih reformi (1839-1850). U vrijeme vladavine sultana Mahmuda II (1808-1839) ukinuti su jenjičeri, uvedena je nova vojska, slomljen Pokret za autonomiju Bosne te ukinute kapetanije. Treće poglavlje se odnosi na Tuzlu kao sjedište Zvorničkog sandžaka sa posebnim osvrtom na privredna kretanja. Omer Lutvi paša je 1850. godine prenijeo sjedište Sandžaka iz Zvornika u Donju Tuzlu nakon čega je Tuzla postala značajan privredni, politički, kulturni, trgovački te zanatski centar. Od tog perioda u Tuzli se počinje značajnije razvijati privreda zasnovana na eksploataciji i proizvodnji soli, a značajan napredak zabilježen je i u oblasti obrazovanja i kulture za čiji razvoj su značaj imali i trgovci. Četvrto i peto poglavlje odnose se na razvoj trgovine i zanatstva u Tuzli. Naime, trgovina se na našim prostorima obavljala u gradovima i na raskrnicama puteva, a glavno trgovačko mjesto bilo je Sarajevo. Ono što je bilo značajno za razvoj trgovine je i izgradnja puteva za vrijeme namjesnika Osman Šerif paše. Razvijenost trgovine i zanatstva na prostoru Tuzle potvrđuje i činjenica da je u požaru 1871. godine u tuzlanskoj čaršiji izgorilo 296 dućana, 13 magaza, 5 hanova, 12 kafana, 3 mehane i 2 solare. S druge strane razvoj zanatstva imao je višestruk uticaj jer su potrebe za zanatima i izvozom zanatskih proizvoda uticale na razvoj infrastrukture. Na našim prostorima bili su razvijeni kovački, sarački, kožarski zanat i drugi. Trgovino i zanatstvom pretežno se bavilo doseljeno pravoslavno stanovništvo. Šesto poglavlje donosi zaključak i na kraju su izvori i literatura.</p>
Datum	26.04.2016
Predsjednik	Dr. sc. Senaid Hadžić, vanredni profesor izabran za užu naučnu oblast „Novi vijek“, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr. sc. Izet Šabotić, vanredni profesor izabran za užu naučnu oblast „Novi vijek“, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr. sc. Sead Selimović, vanredni profesor izabran za užu naučnu oblast „Savremeno doba“ Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	prof. dr. Adnan Jahić
Dodatni detalji i lokacija	Dana 26.04.2016. u 11 sati na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli
Završne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.